Album 27

Tafelkleedje

- Zoltan Ribli (6 september 1951) -

Toen de deelnemers van het Interpolis-toernooi in Tilburg nog in hotel 'De Bosrand' in Oisterwijk logeerden, was ik altijd de laatste die 's nacht de bar verliet om naar zijn kamer te gaan. Dat was zo afgesproken met de organisatoren, die wilden dat er steeds een aanspreekpunt aanwezig was. Ik had geen bezwaar tegen die rol - ik ging toch altijd laat naar bed - en er stond tegenover dat ik gratis drinken had. Meestal schaakten barkeeper Frans Peelen en ik dan nog een partij tegen elkaar en het was beter voor ons beider reputatie, dat daar zo min mogelijk grootmeesterlijke ogen getuigen van waren.
De eerste drie jaar gebeurde er niets dat deze voorzorgsmaatregel ook maar enigszins rechtvaardigde, maar tijdens het toernooi van 1980 bleek dat het verzekeringsconcern ook dit risico niet ten onrechte ingecalculeerd had.
Frans en ik speelden ook die nacht, de nacht voor de laatste ronde, ons traditionele partijtje. Hij verloor altijd, maar vond dat hij daar alleen maar van kon leren. Bovendien ging de tijd van zijn nachtdienst dan sneller, vond hij. Op een gegeven moment ging de telefoon en omdat Frans aan zet was, nam ik op. Aan de andere kant van de lijn hoorde ik een opgewonden vrouwenstem, die duidelijk in staat van paniek was. Ik probeerde haar te kalmeren en dat was niet eenvoudig, want ze sprak Hongaars en mijn Hongaars was daar niet op berekend, maar uiteindelijk begreep ik dat het om de Hongaarse grootmeester Zoltan Ribli ging en dat het dringend was. Ik legde Frans uit wat er aan de hand was. Hij stond op van onze partij en verbond het telefoontje door met de kamer van Ribli, waarna wij onze partij vervolgden, maar niet voor lang.
Even later stond Zoltan voor onze neus, in zijn pyjama, hevig snikkend. Door zijn tranen heen wist hij me in zijn moeizame Duits duidelijk te maken, dat hij net zijn zusje aan de lijn gehad had. Zij had hem verteld, dat zijn vader die nacht bij een auto-ongeluk om het leven gekomen was. Begrijpelijkerwijs was hij volkomen overstuur. Schokschouderend van verdriet leunde hij op mijn schouder. Frans reikte hem een glas water aan en zette hem op een stoel. Ik schoot de telefooncabine in en belde Martin Vael van het organisatiecomité. Dit was de calamiteit waarvoor ik aangesteld was. Martin begreep onmiddellijk de ernst van de situatie en zou direct naar Oisterwijk komen. In de tussentijd moest ik maar doen wat mij goed leek.
Ik snelde daarop naar de kamer van de Zweedse grootmeester Ulf Andersson, een goede vriend van Ribli, beukte net zo lang op zijn deur tot hij opendeed en legde hem de situatie uit. Hij zou meteen wat kleren aanschieten en dan naar beneden komen, waar Frans verse koffie gemaakt bleek te hebben. Zoltan was nog steeds ontroostbaar. 'Warum ?', vroeg hij zich steeds maar hardop af. Ook Lourdes, de toenmalige Cubaanse vrouw van Ulf, was inmiddels ter plekke.
Door zijn tranen heen zei Zoltan dat hij met het eerste vliegtuig terug wilde naar Boedapest en ik zei dat ik dat zou regelen. Lourdes nam zijn sleutel en ging naar Zoltans kamer om zijn koffers te pakken, terwijl Ulf en ik hem zo goed mogelijk probeerden te troosten. Martin arriveerde en toog onmiddellijk aan de slag met de telefoon. Even later kwam hij zeggen dat hij 's morgens om negen de eerste vlucht voor Zoltan naar Boedapest geregeld had. De douanefaciliteiten waren al mondeling geregeld. Om zeven uur zou een taxi Zoltan komen ophalen. Zoltan begreep het. Tot die tijd wilde hij het liefst even alleen zijn. We beloofden

hem op tijd te zullen wekken voor het geval hij in slaap mocht vallen.
Ik bracht hem naar zijn kamer. Voor hij de deur sloot, zei hij opeens dat hij nog een briefje aan Genna moest schrijven. Daarmee doelde hij op Genna Sosonko, tegen wie hij in de laatste ronde moest. Ik wimpelde dat argument weg. Genna zou zijn situatie ongetwijfeld begrijpen en graag genoegen nemen met remise zonder te spelen, maar dat wilde Zoltan niet, omdat het niet eerlijk zou zijn tegenover de andere deelnemers. Daar had hij naar de letter van de wet genomen gelijk in, maar nood breekt wet. Daar wilde hij echter niets van weten en er viel niet tegenop te redenen. Hij most maar doen wat hem het beste leek. Ik bevestigde nogmaals hem op tijd te zullen wekken. Daarna sloot hij de deur.
Toen ik hem een paar uur daarna wekte, had hij inderdaad een briefje voor Genna geschreven, waarin hij zijn partij tegen hem opgaf. Frans gaf Zoltan nog een sterke kop koffie. Om een lang verhaal kort te maken, hij haalde zijn taxi en later zijn vliegtuig.
Natuurlijk weigerde Genna die dag het gratis punt, maar scheidsrechter Geurt Gijssen stak daar reglementair een stokje voor en hij had alle gelijk van de wereld, hoe ongemakkelijk de situatie ook was. Er was ook nog eens veel geld mee gemoeid. Zolten verscheen vanzelfsprekend niet op tijd achter het bord voor zijn partij en kreeg een reglementaire nul in de toernooitabel.
Twee maanden later ontmoette ik hem weer bij de Olympiade in Valetta op Malta. Hij was tot rust gekomen. Zijn vader was begraven en hij had zijn gewonen leven weer opgepakt, maar hij was uiterst dankbaar voor hetgeen ik die bewuste nacht voor hem gedaan had. Hij zei dat hij zelfs een cadeautje voor me had, maar dat lag natuurlijk nog in Boedapest. Hij beloofde dat naar ieder volgend toernooi te zullen meenemen tot we elkaar weer eens zouden ontmoeten. Ik vond het een mooie belofte, maar hechtte er weinig waarde aan. Daarmee gaf ik hem te weinig credit.
We ontmoetten elkaar weer bij het toernooi in het schitterende casino van Baden-Baden 1981. Ik was daarheen gereisd om een interview met Viktor Korchnoi te maken. Die speelde voor het eerst weer een toernooi na zijn verloren match om het wereldkampioenschap tegen Anatoli Karpov in het Italiaanse Merano, waarbij ik niet aanwezig kon zijn. Zoltan nam ook aan dat toernooi deel. Hij zag me in de perskamer en kuste me. We spraken af op een terras met uitzicht over de Rijn en daar kwam hij aanzetten met een grote doos met daarin een fel rood tafellakentje. Aan de binnenkant van de doos had hij geschreven : ‘Bedankt, Zoltan’ en ter plekke schreef hij de datum erbij. Sinds de Olympiade in Malta had hij het met zich meegesjouwd in de hoop mij ergens te ontmoeten. Ik vond dat een fantastisch gebaar. Hij had het tafellakentje ook gewoon kunnen opsturen, maar dat wilde hij niet. Hij wilde het per se persoonlijk aan mij geven.
Het toernooi in Baden-Baden kreeg nog een vreemd staartje, want Zoltan won het samen met de Engelsman Tony Miles en toen bleken ze nodig te hebben. Er moest wat geregeld worden en daarvoor was ik nodig. Ik moest weer naar het terras aan de Rijn komen. Het was een heerlijke middag en na enige inleidende beschietingen kwam de aap uit de mouw. Behalve het geld bestond de prijs uit een auto, een cadeautje van sponsos Mercedes Benz, en een auto viel nu eenmaal niet zo eenvoudig in tweeën te delen. Achter mijn rug om waren Tony en Zoltan het eens geworden over het feit dat ik de ideale scheidsrechter zou zijn, omdat ik zowel Duits als Engels sprak en beiden goed kende. Ik kreeg opeens de beslissing over een auto in handen en daar zat ik bepaald niet op te wachten.
Het was van het begin af aan duidelijk, dat Zoltan de auto wilde en Tony het geld, want die had al een Mercedes en hij wist heel goed, dat er voor dat soort auto lange wachtlijsten achter het IJzeren Gordijn waren, maar dat vond Zoltan geen argument, want we waren nu in Baden-

Baden. Daar had hij een punt ; dat moest ook Miles toegeven. Om een lang verheel kort te maken, ik stelde op een gegeven moment voor dat Zoltan zijn hele prijs (12.000 Mark) op tafel zou leggen, dan zou ik dat met de sleuteltje van de auto doen. Ze keken elkaar aan en wogen de voor- en nadelen af. Dat ze zelf niet op dat idee gekomen waren... Aldus werd ter plekke besloten. Er werd op gedronken en nog eens, maar bij het volgende rondje haakte Zoltan af.
“Ik moet nog rijden”, zei hij.